

Marie Norlén
Tillgänglighetssamordnare
Hälso- och sjukvårdspolitiska avdelningen

2025-07-04

RS/211/2025

Prestationsersättningar för att ta del av ytterligare medel från de statliga engångsinsatserna för att korta väntetider i vården 2025

Ärendebeskrivning

Ytterligare en engångsinsats med prestationsersättningar inom statsbidraget för att korta vårdköer avseende operationer av höftledsproteser, framfall och grå starr har beslutats av regeringen.

Att öka tillgängligheten och korta vårdköerna är en prioriterad fråga för regeringen. Långa väntetider inom svensk hälso- och sjukvård har varit ett problem länge. Lång väntan på vård får effekter för patienten, för hälso- och sjukvården och för samhället i stort. Att tvingas vänta på vård kan utöver förvärrade medicinska tillstånd skapa oro, stress och öka lidandet hos patienten.

Syftet med engångsinsatserna är att snabbt kunna minska väntetiderna och förbättra vårdens tillgänglighet. Genom att tillföra resurser och förbättra vårdens strukturer kan fler patienter få tillgång till nödvändig vård utan onödiga dröjsmål.

För att köerna ska kunna kortas ser regeringen behov av effektivt resursutnyttjande och en ökad vårdkapacitet bl.a. genom starka incitament för regionerna för att öka antalet operationer. I februari 2025 gav regeringen Socialstyrelsen i uppdrag att betala ut medel för att öka antalet operationer av grå starr, höftproteser och framfall (S2025/00401).

Data från Socialstyrelsens patientregister visar att antalet operationer **ännu inte ökat** i önskvärd utsträckning. Regeringen vidtar nu ytterligare åtgärder för att korta vårdköerna genom att ytterligare stärka regionernas incitament att öka vårdproduktionen.

Målsättningen med insatsen är att korta vårdköerna och öka produktionen av antalet ovan nämnda operationer jämfört med tidigare år. För att ytterligare stärka regionernas incitament att öka vårdproduktionen tillför regeringen nu ytterligare medel till de regioner som ökar antalet ovan nämnda operationer jämfört med tidigare år. Regeringen förutsätter att regionerna redan i dag nyttjar den kapacitet som finns. I de fall ytterligare kapacitet finns tillgänglig hos privata vårdgivare kan och bör därför regionerna använda dessa medel för sådan upphandling.

För att få ta del av medlen ska regionerna:

- Öka antalet operationer jmf 2022 – 2024, under 2025
- Rapportera den data som krävs för uppföljning av prestationskraven senast det datum som Socialstyrelsen anger.

Medel för att stimulera till kortare vårdköer

För 2025 fördelas ytterligare totalt 507,5 miljoner kronor till regionerna i syfte att korta vårdköerna.

Vid maximal utdelning erhåller Jämtland **7 034 468 kronor**. Medel fördelas efter antalet genomförda operationer i respektive region under perioden juni–oktober 2025. Regionerna ersätts med: 108 000 kr för varje operation av höftledsprotos, 39 000 kr för varje operation av framfall, och 19 000 kr för varje operation av grå starr.

Ersättning utgår endast för de operationer som utgör **en ökning** av antalet genomförda operationer jämfört med det genomsnittliga antalet utförda operationer inom respektive diagnosområde under motsvarande period, åren 2022–2024.

Ökningen mäts för hela perioden och baseras på inrapporteringen till Socialstyrelsens patientregister. Medel fördelas till patientens hemregion, oavsett i vilken region som operationen utförts.

Regeringen förutsätter dock att regionerna redan i dag nyttjar den kapacitet som finns. I de fall ytterligare kapacitet finns tillgänglig hos privata vårdgivare kan och bör därför hemregionen använda dessa medel för sådan upphandling.

Flera av de riktade statsbidragen innebär ökade kostnader för regionerna. I detta fall görs bedömningen att regionens kostnad kommer att öka med 2 till 4,5 miljoner kronor utöver det totala riktade statsbidraget beroende på när operationerna kan genomföras. Ifall regionen skulle avstå från statsbidraget finns en alternativkostnad som ännu inte är uppskattad, men som sannolikt är högre än om inte statsbidraget rekvideras.

Delar av de riktade statsbidragen som tillförs regionen budgeteras på respektive nämnd och styrelse medan andra läggs på regiongemensamma intäkter. Hänsyn till denna fördelning behöver tas då kostnader för statsbidragen hanteras.

Beslutsunderlag

- Promemoria av utredningen Behovsstyrd vård S 2024:05
- Uppdrag till Socialstyrelsen att fördela, betala ut och följa upp ytterligare medel för att korta vårdköerna S2025/01233 (delvis)

Delegationsbestämmelse och delegation

Delegationsbestämmelser för regionstyrelsen punkt 4.1.23 Beslut om fördelning av riktade Statsbidrag.

Beslut

1. Verksamheten ansvarar för att genomföra ökat antal operationer och säkerställa möjligheten till uppföljning enligt kraven.
2. Tillgänglighetssamordnare får i uppdrag att ansvara för återredovisning om så efterfrågas.

Villkor att beakta gällande riktade statliga medel/nationell satsning:

- Målsättningen är att nyttja befintliga resurser för att uppnå /svara mot krav och kriterier i den aktuella nationella satsningen.
- Om en aktivitet i uppdraget innefattar en investeringskostnad så kan bara innevarande års avskrivning konteras mot objektet.
- Samtliga utförare oavsett driftsform, ska vid förfrågan kunna redovisa uppdragets aktiviteter och kostnader.
- Nya aktiviteter/utvecklingsprojekt får inte beviljas utan en budgetkalkyl för hur aktiviteten ska finansieras om/när riktad nationell satsning upphör. Det ska framgå hur implementering ska ske i ordinarie verksamhet i befintlig budget, vad aktiviteten kan ersätta av befintlig verksamhet eller hur avveckling av utvecklingsprojekt ska ske.

Sara Lewerentz
Regiondirektör

Anmälan

Beslutet anmäls till regionstyrelsen 26 augusti 2025.

Utdrag till

Anna Granevärn, Hälso- och sjukvårdsdirektör
Divisionscheferna
Johan Palm, Chef HOSPA
Jennie Eriksson Ekonomidirektör
Åsa Grönvik, HS Förvaltningscontroller
Per Sundbrandt, RS Förvaltningscontroller
Marie Norlén, Tillgänglighetssamordnare
Helen Persson, Samordnare riktade statsbidrag